

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษา“บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนพื้นที่อำเภอห้วยคต จังหวัดอุทัยธานี” ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงทัศนคติความรู้สึกที่มีต่อการปฏิบัติหน้าที่ของพระสงฆ์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนอันจะส่งผลต่อประสิทธิผลของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอีกทั้งในการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะเป็นข้อมูลสำคัญในการพัฒนาบุคลากรด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไปซึ่งผู้วิจัยมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยดังนี้

- ๓.๑ รูปแบบการวิจัย
- ๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- ๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนพื้นที่อำเภอห้วยคต จังหวัดอุทัยธานี” เป็นการศึกษาโดยใช้ระเบียบการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มุ่งศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนพื้นที่อำเภอห้วยคต จังหวัดอุทัยธานี ต่อการพัฒนาศีลธรรม คุณธรรม ของจังหวัดอุทัยธานี โดยผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยตามลำดับ

๓.๒ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดแบ่งกลุ่มประชากรดังนี้

๑. ประชากรตำบลสุขฤทัย อำเภอห้วยคต จังหวัดอุทัยธานี จำนวน ๑๓๓ รูป/คนจากจำนวน ๘๓๘ รูป/คน
๒. ประชากรตำบลทองหลาง อำเภอห้วยคต จังหวัดอุทัยธานีจำนวน ๙๐ คนจากจำนวน ๕๗๐ รูป/คน
๓. ประชากรตำบลห้วยคตอำเภอห้วยคต จังหวัดอุทัยธานีจำนวน ๑๑๓ คนจากจำนวน ๗๑๐ รูป/คน

รวมประชากรที่ใช้ในการวิจัย ๒,๑๑๘ รูป/คน รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๓.๑

ตารางที่ ๓.๑ แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างตามขนาดตัวอย่าง จำแนกตามดังนี้

(n = ๓๓๖)

ประชากร ๓ ตำบล	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ประชากรตำบลสุขฤทัย	๘๓๘	๑๓๓
ประชากรตำบลทองหลาง	๕๗๐	๙๐
ประชากรตำบลห้วยคต	๗๑๐	๑๑๓
รวม	๒,๑๑๘	๓๓๖

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างมาจากประชากร โดยหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากการใช้สูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamana)^๑ ที่ระดับความเชื่อมั่น ๐.๐๕ หรือ ร้อยละ ๙๕ ดังนี้

สูตรคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamana) ในกรณีที่ทราบจำนวนประชากร คือ

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

โดยที่ n คือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N คือ ขนาดของประชากรที่ใช้ในการวิจัย

e คือเปอร์เซ็นต์ความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่าง ๐.๐๕

เมื่อ N = ๒,๑๑๘

e = .๐๕

ดังนั้น n = $\frac{๒,๑๑๘}{1 + ๒,๑๑๘(.๐๕)^2}$

= ๓๓๖

การใช้สูตรคำนวณของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamana) โดยมีพระสงฆ์และประชากรจำนวน ๒,๑๑๘ คน จึงได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ๓๓๖ คน ทำการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling) โดยแบ่งประชากรเป็นผู้เข้าร่วมปฏิบัติธรรมทั้งหมด แล้วจึงแบ่งจำนวนเป็นตัวอย่างที่กำหนดไว้ ๓๓๖ คน เพื่อมิให้การสุ่มตกไปอยู่กับบุคคลอื่น หรือไม่กระจายให้เป็นไปตามสัดส่วนของประชากรที่ควรเป็นจากนั้นจึงใช้การสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อสุ่มตัวอย่างจากผู้ปฏิบัติธรรมตามขนาดตัวอย่างที่ได้จากการคำนวณ

^๑สุวรรีย์ ศิริโกศาภิรมย์, การวิทยทางการศึกษา, (ลพบุรี : ฝ่ายเอกสารการพิมพ์สถาบันราชภัฏเทพสตรี , ๒๕๔๖), หน้า ๑๒๙-๑๓๐.

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่แบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์ ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเพื่อวัดบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนพื้นที่ อำเภอดุสิต จังหวัดอุทัยธานี โดยมีขั้นตอนลักษณะและการตรวจสอบเครื่องมือดังนี้

๓.๓.๑ ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

๑) ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับเอกสารและผลงานการวิจัยที่เคยมีผู้ดำเนินการวิจัยเอาไว้

๒) กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๓) กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือโดยขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษา

๔) สร้างเครื่องมือแล้วนำเสนอร่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข

๕) นำเครื่องมือที่สร้างเสร็จแล้วไปทดลองใช้กับประชากรที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างที่จะดำเนินการวิจัยเพื่อหาสัมประสิทธิ์ความเที่ยงตรงของเครื่องมือ

๖) ปรับปรุงแก้ไข

๗) จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์และนำไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

๓.๓.๒ ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) แบบสัมภาษณ์ (interviews) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับ และสอบสัมภาษณ์ประชากรถึงบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนพื้นที่อำเภอดุสิต จังหวัดอุทัยธานี

๓.๓.๓ การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

๑) ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

๒) หาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเสนอประธาน และกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อขอความเห็นชอบและนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความครอบคลุมของเนื้อหาที่ต้องการศึกษาแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมสำหรับผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถามจำนวน ๕ ท่านประกอบด้วย

๒.๑ ดร. อติศัย กอวัฒนา อาจารย์ประจำศูนย์บัณฑิตศึกษานครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒.๒ ผศ.ดร.สุพรต บุญอ่อน อาจารย์ประจำสาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒.๓ อาจารย์วัฒนะ กัลยาณพัฒน์กุล อาจารย์ประจำสาขาวิชาพระพุทธศาสนา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒.๔ อาจารย์อนงค์นาฏ แก้วไพฑูรย์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาพระพุทธศาสนา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒.๕ อาจารย์รุ่งอรุณ อบเชย รองผู้อำนวยการฝ่ายวางแผนและวิชาการเรขานุการ คณะกรรมการศูนย์บัณฑิตศึกษาวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เพื่อพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระและโครงสร้างของคำถามรูปแบบของแบบสอบถามตลอดจนภาษาที่ใช้และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruent: IOC)^๒ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ ๐.๕ ถึง ๑.๐ มีบางข้อที่ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องต่ำกว่า ๐.๕ จึงต้องปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

๓) หาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับข้าราชการตำรวจที่มาปฏิบัติธรรมที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ๓๐ คน เพื่อหาความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α coefficient) ของครอนบาค (Cronbach Alpha)^๓ ได้ค่าความเชื่อมั่น ๐.๘๘๕

๔) นำแบบสอบถามที่ได้ทำการปรับปรุงแก้ไขเสร็จแล้วเสนอต่อคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์เพื่อขอความเห็นชอบและจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการวิจัยต่อไป

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

๓.๔.๑ การรวบรวมเอกสารผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูลจากหนังสือบทความงานวิจัยและเอกสารสิ่งพิมพ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

๓.๔.๒ ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามและขอหนังสืออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเพื่อขอความร่วมมือไปยังพระสงฆ์และประชาชนในชุมชนพื้นที่อำเภอห้วยคต จังหวัดอุทัยธานี เพื่อขอความเมตตาอนุเคราะห์ให้อนุญาตให้ทำการแจกแบบสอบถาม เพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๔.๓ ผู้วิจัยกำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลทำการแจกแบบสอบถามกับกลุ่มเป้าหมายโดยผู้วิจัยพร้อมด้วยผู้ช่วยการวิจัยได้นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทำการเก็บข้อมูลแจกให้กับผู้พระสงฆ์และประชาชนในชุมชนพื้นที่อำเภอห้วยคต จังหวัดอุทัยธานีซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๓๖ รูป/คน ประชากรตำบลสุขฤทัย ประชากรตำบลทองหลาง ประชากรตำบลห้วยคต ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทั้งหมด ฉบับคิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ เปอร์เซนต์

^๒ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๔๓-๑๔๔.

^๓ สีนพันธุ์พินิจ, เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทจุฬนพพิลซึ่งจำกัด, ๒๕๔๓), หน้า ๑๔๑.

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๕.๑ การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม

- ๑) นำแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ความถูกต้อง
- ๒) ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมการวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์
- ๓) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
 - ๑) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)
 - ๒) ระดับความคิดเห็นจากการตอบแบบสอบถามของประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ใช้สถิติการวิเคราะห์ คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
 - ๓) การเปรียบเทียบบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนพื้นที่อำเภอห้วยคต จังหวัดอุทัยธานีโดยจำแนกตาม เพศ อายุ โดยใช้ค่าสถิติที (t-test) สำหรับระดับการศึกษาของพระสงฆ์และประชากรในอำเภอห้วยคต โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way Analysis of Variance) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีการหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD.)
 - ๔) ข้อคำถามปลายเปิด ที่แสดงบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนพื้นที่อำเภอห้วยคตจังหวัดอุทัยธานี และวิเคราะห์โดยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท (Content Analysis Technique)

๓.๕.๒ วิธีการนำเสนอและรายงานผลการวิจัย

- ๑) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม นำเสนอโดยใช้ตารางประกอบด้วยค่าความถี่ และร้อยละ
- ๒) ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนพื้นที่อำเภอห้วยคต จังหวัดอุทัยธานีซึ่งเป็นข้อมูลมาตราส่วนประเมินค่า นำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบด้วยค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- ๓) ข้อเสนอแนะจากคำถามปลายเปิด ในเรื่องความคิดเห็นถึงบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ในชุมชนพื้นที่ อำเภอห้วยคต จังหวัดอุทัยธานี วิเคราะห์เนื้อหาสาระประเด็นสำคัญ แล้วนำเสนอเป็นการเขียนแบบความเรียง